

STANDARDY
OCHRONY DZIECI
W SANKTUARIUM MATKI BOŻEJ
LICHEŃSKIEJ

Licheń Stary 2024

Spis treści

Preambuła

Specyfika środowiska sanktuaryjnego

Objaśnienie terminów

STANDARD 1: **Stworzenie i zachowanie bezpiecznego środowiska sanktuaryjnym**

STANDARD 2: **Weryfikacja, delegowanie i edukacja kapłanów,
osób konsekrowanych i świeckich pracujących z dziećmi
i z osobami bezbronnymi w sanktuarium**

a) Obowiązki rektora bazyliki i kustosza sanktuarium

b) Obowiązki pracowników sanktuarium

STANDARD 3: **Sposób reagowania na oskarżenia lub niewłaściwe zachowania**

STANDARD 4: **Zapewnienie opieki i wsparcia osobom skrzywdzonym**

STANDARD 5: **Sposób postępowania z oskarżonymi
o wykorzystanie seksualne i przemoc**

STANDARD 6: **Zasady chroniące w obszarze sanktuaryjnym**

a) Zasady chroniące dotyczące dzieci (granice zachowań)

b) Zasady chroniące w kontakcie bezpośrednim

c) Zasady chroniące dotyczące wszystkich, również dorosłych

STANDARD 7: **Edukacja dzieci oraz osób bezbronnych w ochronie swoich granic**

STANDARD 8: **Szkolenie i stałe wsparcie dla osób zajmujących się profilaktyką**

STANDARD 9: **Zapewnienie jakości i ciągłości działań w zakresie prewencji**

Załącznik 1 Oświadczenie o krajach zamieszkania w ciągu ostatnich 20 lat.

Załącznik 2 Oświadczenie o zapoznaniu się z polityką ochrony dzieci.

Załącznik 3 Zasady sporządzania notatki dotyczącej zdarzenia

Załącznik 4 Oświadczenie o zachowaniu poufności informacji

Załącznik 5 Zasady bezpiecznej relacji pomiędzy dziećmi

Załącznik 6 Ważne kontakty

Preambuła

Niniejszy dokument określa normy i zasady sprzyjające budowaniu w sanktuarium środowiska bezpiecznego i przyjaznego dzieciom, osobom z niepełnosprawnością i dorosłym bezbronnym. Stanowi realizację obowiązku prawnego dotyczącego wprowadzenia standardów ochrony dzieci przed krzywdzeniem.

Przyrodzona i niezbywalna godność człowieka, objawiona w prawie Bożym i strzeżona zarówno przez prawo kościelne, jak i państwowe, winna stanowić źródło i gwarancję bezpieczeństwa każdej osoby przebywającej w sanktuarium.

Opracowując dokument, braliśmy pod uwagę wytyczne zarówno prawa państwowego, jak i kościelnego.

1. Konwencja o prawach dziecka przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 20 listopada 1989 r. (Dz.U. 1991 nr 120, poz. 526 z późn. zm.).
2. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. nr 78, poz. 483 z późn. zm.).
3. Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz.U. 2020 poz. 1359).
4. Ustawa z dnia 28 lipca 2023 r. o zmianie ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 1606) - tzw. „Ustawa Kamilka”.
5. Ustawa z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym (Dz.U. 2023 poz. 31 z późn. zm.).
6. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz.U. 2021 poz. 1249) oraz z 2023 r. poz. 289 oraz 535).
7. Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (Dz.U. 2022 poz. 1138 z późn. zm.).
8. Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (Dz.U. 2022 poz. 1375 z późn. zm.).
9. Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (Dz.U. 2022 poz. 1360 z późn. zm.) – art. 23 i 24.
10. Ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. 2023 poz. 1550 z późn. zm.).
11. Ustawa z dnia 10 maja 2018 r. o ochronie danych osobowych (t.j. Dz.U. z 2019 r. poz. 1781)
12. Polski Kodeks Karny rozdz. XIX (przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu) i XXV (przestępstwa przeciwko wolności seksualnej i obyczajowości) oraz w zakresie art. 189a k.k. (handel ludźmi), art. 207 k.k. (znęcanie się nad osobą najbliższą lub pozostającą w stosunku zależności) oraz przestępstw z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii.
13. Kodeks Prawa Kanonicznego
14. Dokument Kongregacji Nauki Wiary *Motu Proprio Sacramentorum sanctitatis* tutela, z dn. 21 maja 2010 roku.
15. List apostolski „Motu Proprio” *Vos estis lux mundi* – Ojca Świętego Franciszka, z 9 maja 2019 roku.
16. Dokumenty Konferencji Episkopatu Polski - *Prewencja nadużyć seksualnych wobec dzieci i młodzieży i osób niepełnosprawnych w pracy duszpasterskiej i wychowawczej Kościoła w Polsce* (przyjęte podczas 365. Zebrania Plenarnego KEP, w dniach 10-11 czerwca 2014 roku)
17. Normy i zasady ochrony dzieci i młodzieży w Prowincji Polskiej Zgromadzenia Księży Marianów.

Specyfika środowiska sanktuaryjnego

Sanktuarium, jako jedna z komórek instytucjonalnych Kościoła wyróżnia się specyficznymi obszarami działania. Odprawiane są w niej liczne nabożeństwa i uroczystości oraz sprawowane są sakramenty (Eucharystii, chrztu, I Komunii Świętej, bierzmowania, małżeństwa oraz pokuty i pojednania). Kontakty z pielgrzymami, a także okazjnie z parafianami dają okazję do wglądu w sytuację rodzinną, materialną, również w kontekście zauważenia krzywdy i przemocy, a co za tym idzie dają możliwość podjęcia odpowiednich kroków zapobiegawczych lub interwencji. Do sanktuarium przybywają różne grupy duszpasterskie, odbywają się rekolekcje, warsztaty, spotkania o charakterze formacyjnym, a także rekreacyjnym. Na terenie sanktuarium działają różnego rodzaju agendy służące pielgrzymom. W sanktuarium zatrudniane są osoby świeckie lub siostry zakonne jako pracownicy sanktuaryjni lub posługujący jako wolontariusze. Sanktuarium użycza też lub udostępniania pomieszczenia innym podmiotom zewnętrznym.

To w sanktuarium głównie toczy się życie sakramentalne wiernych. Pielgrzymi są osobami w różnym wieku, w różnej sytuacji rodzinnej, zawodowej, a duszpasterze oraz osoby pracujące na rzecz sanktuarium mają nierzadko wgląd w ich potrzeby oraz możliwość zaradzenia im. Z tego powodu standardy ochrony małoletnich w obszarze sanktuarium poszerzone zostały o ochronę osób dorosłych i nie dotyczy to wyłącznie osób zależnych, bezbronnych, lecz wszystkich. Mają one za zadanie chronić przed wszelkiego rodzaju nadużyciami, przed krzywdą, przemocą, w tym przed wykorzystaniem seksualnym. Działają w obie strony – chronią zarówno pielgrzymów jak i osoby duchowne, pracowników i wolontariuszy sanktuarium.

Ten szeroki zakres działalności oraz wielość osób zaangażowanych w życie sanktuaryjne, mogących mieć dostęp do dzieci i młodzieży oraz posiadających wgląd w prywatne życie pielgrzymów zobowiązuje nas do szczegółowego opracowania zasad ochronnych.

Sama dynamika życia sanktuaryjnego zawiera w sobie specyficzne czynniki chroniące przed przemocą takie jak: poczucie sacrum, permanentna formacja, społeczne zaufanie, poczucie przynależności i wzajemnej odpowiedzialności, relacje oparte na zasadach ewangelicznych, wspólnotowość. Większość aktywności dzieje się na oczach innych, w tym pod nadzorem rodziców i opiekunów. Księża posługujący w sanktuarium są często tymi osobami, do których zwracają się o pomoc osoby doświadczające jakiegokolwiek krzywdy, szukające wsparcia i zrozumienia.

Jednakże, w specyficznej dynamice życia sanktuaryjnego obecne są również czynniki zagrażające, ułatwiające zaistnienie przemocy. Atmosfera zależności i posłuszeństwa hierarchii sprzyjająca zachowywaniu tajemnicy oraz brak nadzoru z zewnątrz, wiedza duszpasterzy o życiu pielgrzymów, znajomość ich tajemnic, warunków materialnych, problemów i potrzeb oraz fizyczna obecność w ich przestrzeni daje możliwość manipulacji i wykorzystania, co stanowi poważny czynnik zagrożenia. Niebezpieczne jest też nawiązywanie przez księży specyficznych relacji, polegających na wyróżnianiu wybranych pielgrzymów. Niedojrzałość księży czy zaangażowanych współpracowników np. tzw. charyzmatycznych i autorytarnych liderów, celebrytów także bywa zagrożeniem. Brak wiedzy i kompetencji spowiedników zawsze może sprzyjać wystąpieniu nadużyć duchowych.

Z wyżej wymienionych powodów zredagowane zostały poniższe standardy ochrony.

Objaśnienie niektórych terminów

➤ Struktura

biskup – biskup lub arcybiskup diecezjalny, ordynariusz ordynariatu i prałat Prałatury Personalnej Kościoła łacińskiego oraz hierarcha Kościołów Wschodnich.

delegat biskupa/wyższego przełożonego ds. ochrony dzieci – osoba wyznaczona przez właściwego przełożonego w danej diecezji lub kongregacji zakonnej do przyjmowania zgłoszeń i dokonania wstępnego rozeznania w sprawie domniemanego wykorzystania seksualnego.

duszpasterstwo parafialne – sytuacja, w której jedna osoba jest odpowiedzialna za dobro drugiej lub za wspólnotę wyznaniową. Obejmuje celebrowanie liturgii, zapewnienie porad i wsparcia duchowego, edukację, poradnictwo, opiekę medyczną i pomoc w potrzebie. Wszelka praca polegająca na nadzorze lub wychowaniu dzieci i młodzieży jest dziełem duszpasterskim.

duszpasterstwo pozaparafialne – duszpasterstwa, wspólnoty, grupy gromadzące młodych ludzi (młodzież licealna, studenci, młodzi dorośli), w tym wolontariaty, wakacyjne spotkania młodych (organizowane przez zakony, zgromadzenia zakonne, wspólnoty), festiwale młodzieżowe, rekolekcje wyjazdowe, wspólnoty różnych stanów, pielgrzymki piesze, pielgrzymki autokarowe, środowiska harcerskie. To dzieła, które mogą działać przy parafiach, ale mają struktury pozaparafialne, sanktuaryje i pozasanktuaryjne.

osoba świecka – członek Kościoła katolickiego i personel Kościoła inny niż biskupi, księża, diakoni i osoby zakonne.

osoby konsekrowane – osoby, które w sposób szczególny poświęcają życie Bogu. Łączy je konsekracja, która wiąże się ze złożeniem Bogu ślubów czystości oraz najczęściej również ubóstwa i posłuszeństwa, choć zależy to od formy życia konsekrowanego. Należą do nich członkowie stowarzyszeń zakonnych oraz świeckie osoby konsekrowane.

proboszcz – mianowany przez biskupa duszpasterz i zarządca parafii.

Kustosz – mianowany przez przełożonego wyższego zgromadzenia zakonnej, a zatwierdzony przez biskupa diecezjalnego duszpasterz i zarządca sanktuarium

wolontariusz – osoba, która na rzecz innych osób lub danej grupy społecznej, dobrowolnie i bezpłatnie świadczy pracę wykraczającą poza związki rodzinno-koleżeńsko-przyjacielskie. Określenie „bezpłatna” nie oznacza „bezinteresowna”, lecz „bez wynagrodzenia materialnego”.

➤ Dzieci

dziecko – osoba poniżej 18. roku życia.

małoletni – w rozumieniu polskiego prawa cywilnego osoba, która nie ukończyła 18 lat lub nie zawarła małżeństwa.

nieletni – w rozumieniu prawa karnego osoba, która w momencie popełnienia czynu zabronionego nie ukończyła 17. roku życia.

wiek bezwzględnej ochrony – wiek niższy niż wiek zgody. Czynność seksualna z osobą w wieku ochronnym jest czynem zabronionym (wykorzystaniem seksualnym), a osoba dopuszczająca się jej i lub doprowadzająca do niej podlega odpowiedzialności karnej. W Polsce aktualnie wynosi 15 lat.

dziecko wykorzystane seksualnie – każde dziecko w wieku bezwzględnej ochrony, jeśli osoba dojrzała seksualnie, czy to przez świadome działanie, czy też przez zaniedbywanie swoich społecznych obowiązków lub obowiązków wynikających ze specyficznej odpowiedzialności za dziecko, dopuszcza się zaangażowania dziecka w jakąkolwiek aktywność natury seksualnej, której intencją jest zaspokojenie osoby dorosłej

opiekun – osoba sprawująca pieczę nad małoletnim, uprawniona do reprezentacji dziecka oraz posiadająca władzę prawną do dbania o interesy osobiste i majątkowe innej osoby (rodzic, rodzic zastępczy lub osoba uprawniona przez rodzica).

zgoda opiekuna – zgoda rodziców albo zgoda opiekuna, rodzica zastępczego lub opiekuna tymczasowego. Jednak w przypadku braku porozumienia między rodzicami dziecka, należy poinformować rodziców o konieczności rozstrzygnięcia sprawy przez sąd rodzinny (orzeczenie sądu opiekuńczego zastępuje zgodę rodziców).

osoba dorosła bezbronna zgodnie z Art. 1 ust. 2 b) *Vos Estis Lux Mundi* – każda osoba znajdująca się w stanie niepełnosprawności, upośledzeniu fizycznym lub psychicznym albo pozbawiona wolności osobistej, która w rzeczywistości, nawet sporadycznie, ogranicza ich zdolność zrozumienia, chęci lub przeciwstawienia się przestępstwu w inny sposób.

➤ Przemoc

bullying – znęcanie, zastraszanie, prześladowanie werbalne, społeczne, a także fizyczne.

cyberprzemoc – wszelka przemoc z użyciem technologii informacyjnych i komunikacyjnych – komunikatorów, czatów, stron internetowych, mediów społecznościowych, blogów, SMS-ów, MMS-ów. Może mieć formę wulgarnych wiadomości, obraźliwych komentarzy (hejt, trolling), rozpowszechniania zdjęć ukazujących dziecko w niekorzystnym świetle, zastraszania, śledzenia (cyberstalking), ujawniania tajemnic (outing) itp.

gaslighting – przemoc psychiczna polegająca na manipulowaniu drugą osobą w taki sposób, że ofiara przemocy z czasem przestaje ufać swoim osądom, staje się zdezorientowana, załęczniona i traci zaufanie do swojej pamięci czy percepcji. Jeśli manipulacja jest stosowana stale i metodycznie, może w końcu doprowadzić do tego, że ofiara zacznie kwestionować swoje zdrowie psychiczne. W ten sposób manipulator przejmuje nad nią całkowitą kontrolę.

grooming (wobec dorosłego) – zachowania mające na celu izolację osoby, uczynienie jej zależną, skłoną do zaufania i bardziej podatną na agresywne zachowanie.

grooming (wobec dziecka) – zachowania, których celem jest przygotowanie dziecka do wykorzystywania seksualnego. Obejmuje nawiązanie szczególnej relacji z dzieckiem, często również warunkowanie rodziców i innych dorosłych oraz osłabienie ich czujności, aby myśleli, że relacja z dzieckiem jest normalna i pozytywna.

nadużycie – postępowanie lub czyn niezgodny z przyjętymi normami postępowania,

nadużycie władzy – nadużycie stanowiska, funkcji lub obowiązku w celu wykorzystania innej osoby. Może to przybierać różne formy i obejmować sytuacje, w których dana osoba ma władzę nad inną osobą na mocy swojego związku (np. pracodawca i pracownik, nauczyciel i uczeń, trener i sportowiec, rodzic lub opiekun i dziecko, duchowny/osoba zakonna i parafianin) i wykorzystuje tę władzę na swoją korzyść.

narażenie na przemoc w rodzinie – forma psychicznego znęcania się nad dzieckiem, w której dziecko jest obecne – słyszy lub widzi – gdy inny członek rodziny doświadcza przemocy fizycznej, psychicznej lub seksualnej albo widzi szkody wyrządzone osobom lub mieniu w wyniku agresywnego zachowania członka rodziny.

przemoc domowa – jednorazowe lub powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób, w szczególności narażające na niebezpieczeństwo utraty życia lub zdrowia, naruszające godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą (art. 2 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie).

przemoc duchowa – odwoływanie się do przekonań religijnych i wiary osoby w celu wyrządzenia jej szkody. Może mieć negatywny wpływ na duchowość osoby poszkodowanej, zwłaszcza, gdy dopuszcza się jej osoba posiadająca duchowy autorytet i zaufanie w Kościele.

przemoc emocjonalna (dorośli) – powszechna forma przemocy mająca miejsce w bliskich związkach. Przemoc emocjonalna jest definiowana jako molestowanie, które ma miejsce, gdy dana osoba jest poddawana zachowaniom lub działaniom mającym na celu jej kontrolowanie, z zamiarem wyrządzenia jej krzywdy emocjonalnej lub strachu, poprzez manipulację, izolację lub zastraszanie.

przemoc fizyczna to przemoc, w wyniku której dziecko doznaje fizycznej krzywdy lub jest nią potencjalnie zagrożone. Krzywda ta następuje w wyniku działania bądź zaniechania działania ze strony rodzica lub innej osoby odpowiedzialnej za dziecko, lub której dziecko ufa, bądź która ma nad nim władzę. Przemoc fizyczna wobec dziecka może być czynnością powtarzalną lub jednorazową.

przemoc psychiczna i emocjonalna to przewlekła, niefizyczna, szkodliwa interakcja wobec dziecka, obejmująca zarówno działania, jak i zaniechania. Zaliczamy do niej m.in.: niedostępność emocjonalną, zaniedbywanie emocjonalne, relację z dzieckiem opartą na wrogości, obwinianiu, oczernianiu, odrzucaniu, nieodpowiednie rozwojowo lub niekonsekwentne interakcje z dzieckiem, niedostrzeżenie lub nieuznanie indywidualności dziecka i jego granic psychicznych.

przemoc rówieśnicza – (agresja rówieśnicza, bullying): występuje, gdy dziecko doświadcza różnych form przemocy ze strony rówieśników, bezpośrednio lub z użyciem technologii komunikacyjnych. Ma miejsce wtedy, gdy działanie ma na celu wyrządzenie komuś przykrości lub krzywdy (intencjonalność), ma charakter systematyczny (powtarzalność), a ofiara jest słabsza od sprawcy bądź grupy sprawców. Obejmuje przemoc werbalną (np. przezywanie, dogadywanie, ośmieszanie), relacyjną (np. wykluczenie z grupy, ignorowanie, nastawianie innych przeciwko osobie), fizyczną (np. pobicie, kopanie, popychanie, szarpanie), materialną (np. kradzież, niszczenie przedmiotów) oraz elektroniczną (złośliwy SMS lub e-mail, wpis w serwisie społecznościowym, umieszczanie w Internecie zdjęć lub filmów ośmieszających ofiarę), a także przemoc podczas randki ze strony chłopaka/dziewczyny.

przemoc wobec osób starszych – pojedyncze lub powtarzające się działanie lub brak odpowiedniego działania, mające miejsce w jakimkolwiek związku, w którym oczekuje się zaufania, które powoduje krzywdę lub cierpienie starszej osoby.

seksizm – uprzedzenie lub dyskryminacja ze względu na płeć.

seksualizacja – proces, w wyniku którego wartościowanie drugiej osoby oraz siebie samego/siebie samej dokonywane jest przez pryzmat atrakcyjności seksualnej, uprzedmiotowienie osoby pod względem seksualnym lub narzucanie seksualności w niewłaściwy sposób (wg Amerykańskiego Towarzystwa Psychologicznego).

uwikłanie – każda relacja, w której doświadczamy strachu, lęku, poczucia winy, poczucia krzywdy, frustracji, poniżenia, zniewolenia, zależności, dominacji, niemożności bycia sobą, nieszczerości, braku autentyczności, przemocy emocjonalnej, fizycznej, seksualnej czy ekonomicznej.

wykorzystywanie seksualne dziecka – wykorzystanie seksualne dziecka to włączanie dziecka w aktywność seksualną, której nie jest ono w stanie w pełni zrozumieć i udzielić na nią świadomej zgody i/lub na którą nie jest dojrzałe rozwojowo i nie może zgodzić się w ważny prawnie sposób i/lub która jest niezgodna z normami prawnymi lub obyczajowymi danego społeczeństwa. Z wykorzystaniem seksualnym mamy do czynienia, gdy taka aktywność wystąpi między dzieckiem a dorosłym lub dzieckiem a innym dzieckiem, jeśli te osoby ze względu na wiek bądź stopień rozwoju pozostają w relacji opieki, zależności, władzy. Celem takiej aktywności jest zaspokojenie potrzeb innej osoby. Obejmuje zachowania z kontaktem fizycznym (w tym penetracyjne) oraz bez kontaktu fizycznego, może wtedy przybrać formę seksualizacji, robienia zdjęć lub filmów wideo przedstawiających dzieci o charakterze jednoznacznie seksualnym, zmuszania dzieci do oglądania czynności seksualnych lub wzięcia w nich udziału oraz zmuszania lub zmuszania dzieci do uprawiania seksu lub angażowania się w czynności seksualne z innymi dziećmi lub dorosłymi. Obejmuje również wyzyskiwanie seksualne dzieci, czyli czerpanie zysku np. z pornografii lub prostytucji dziecięcej.

zaniedbanie (wobec osoby dorosłej) – niezapewnienie przez opiekuna środków niezbędnych do życia osobie, którą się opiekuje.

zaniedbywanie dziecka to chroniczne lub incydentalne niezaspokajanie jego podstawowych potrzeb fizycznych/ psychicznych i/lub nierespektowanie jego podstawowych praw, powodujące zaburzenia jego zdrowia i/lub trudności w rozwoju. Do zaniedbywania dochodzi w relacji dziecka z osobą, która jest zobowiązana do opieki, wychowania, troski i ochrony dziecka.

➤ **Przestępstwa motywowane seksualnie**

przestępstwo kanoniczne wykorzystywania seksualnego – kanoniczne przestępstwa wykorzystywania seksualnego popełniane przez duchownych lub osoby konsekrowane, którymi są: zmuszanie kogoś, za pomocą przemocy, groźby lub nadużycia władzy, do wykonywania lub poddawania się czynnościom seksualnym; wykonywanie czynności seksualnych z osobą nieletnią lub bezbronną; produkcję, wystawianie, posiadanie lub dystrybucję, w tym drogą elektroniczną, pornografii dziecięcej, a także werbowanie lub nakłanianie osoby małoletniej lub osoby bezbronnej do udziału w tworzeniu pornografii popełnione przez duchownych lub osoby zakonne, o których mowa w artykule 1 §1 a) Vos Estis Lux Mundi.

przestępstwa przeciwko wolności seksualnej i obyczajności (art. 197-205 k.k.)

- zgwałcenie (art. 197)
- wykorzystanie seksualne osoby bezradnej lub niepoczytalnej (art. 198)
- seksualne wykorzystanie zależności (art. 199)
- seksualne wykorzystanie małoletniego (art. 200)
- uwodzenie małoletniego poniżej lat 15 z wykorzystaniem systemu teleinformatycznego lub sieci telekomunikacyjnej (art. 200a)
- propagowanie pedofilii (art. 200b)
- kazirodztwo (art. 201)
- pornografia (art. 202)
- zmuszanie do prostytucji (art. 203)
- czerpanie zysku z cudzego nierządu (art. 204)

➤ Osoby dramatu

osoba pokrzywdzona – osoba fizyczna lub prawna, której dobro prawne zostało bezpośrednio naruszone lub zagrożone przez przestępstwo (art. 49 § 1 k.p.k.).

osoby pokrzywdzone przemocą w rodzinie – osoby najbliższe, inne osoby pozostające w stałym lub przemijającym stosunku zależności od osoby stosującej przemoc (art. 115§11 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie).

skarżący – każda osoba składająca skargę, która może zawierać zarzut, podejrzenie, obawę lub zgłoszenie naruszenia prawa.

pozwany – osoba, na którą złożono skargę.

przestępca seksualny – osoba, która przyznała się do wykorzystania seksualnego lub której odpowiedzialność za wykorzystanie została orzeczona przez właściwy sąd i/lub procedurę kościelną.

➤ **Zespół ds. Prewencji i jego praca**

osoba odpowiedzialna za standardy ochrony dzieci i młodzieży – osoba wyznaczona przez przełożonego danego dzieła duszpasterskiego, danej grupy parafialnej np. ministrantów sprawująca nadzór nad prawidłowym stosowaniem standardów ochrony dzieci.

osoba zaufana – osoba wyznaczona przez przełożonego danego dzieła duszpasterskiego, ciesząca się zaufaniem i odpowiednio przygotowana, odpowiedzialna za przyjmowanie zgłoszeń o zdarzeniach dotyczących przemocy.

osoba odpowiedzialna za interwencję – zarządca placówki (kustosz, przełożony) odpowiedzialny za podejmowanie interwencji w przypadku zaistnienia przemocy.

kompetencje miękkie – umiejętności psychospołeczne np. komunikatywność, asertywność.

konflikt interesów – sytuacja (postrzegana lub rzeczywista), w której powstaje konflikt pomiędzy obowiązkami służbowymi danej osoby a jej prywatnymi interesami, który może mieć wpływ na wykonywanie tych obowiązków. Taki konflikt zazwyczaj wiąże się z przeciwstawnymi zasadami lub niezgodnymi życzeniami lub potrzebami i może wystąpić, gdy osoba pełni wiele ról.

lojalność środowiskowa – silna lojalność wobec danego środowiska, grupy ludzi, wspólnoty, instytucji, przełożonego itp., która może przyjmować formy pozytywne np. dochowanie tajemnicy lub negatywne np. niereagowanie bądź zaprzeczanie przemocy.

dane osobowe – wszelkie informacje dotyczące zidentyfikowanej lub możliwej do zidentyfikowania żyjącej osoby fizycznej, a także poszczególne informacje, które w połączeniu ze sobą mogą prowadzić do zidentyfikowania tożsamości danej osoby. Przykładowe dane osobowe: imię i nazwisko, adres zamieszkania, adres e-mail z imieniem i nazwiskiem, numer dowodu tożsamości, dane o lokalizacji, adres IP, dane przechowywane przez szpital lub lekarza, które mogą jednoznacznie wskazywać tożsamość danej osoby.

wniosek o wgląd w sytuację rodziny – Pismo może zostać złożone przez każdą osobę fizyczną i prawną, która chce, aby sąd zbadał aktualną sytuację rodzinną. Wniosek nie podlega żadnej opłacie sądowej, może być złożony w każdej chwili i w przypadku jego odrzucenia przez sąd nie rodzi żadnych negatywnych konsekwencji wobec wnioskodawcy.

STANDARD 1

Stworzenie i zachowanie bezpiecznego środowiska w sanktuarium

- 1) W Sanktuarium Matki Bożej Licheńskiej został opracowany i wprowadzony w życie wewnętrzny dokument, w którym zawarta jest polityka ochrony przebywających tam dzieci i osób dorosłych zgodnie z obowiązującymi standardami wyznaczonymi tak przez dokumenty państwowe (*Ustawę o zmianie ustawy Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz innych ustaw z dn. 28.07.23 – tzw „Ustawa Kamilka”*), przez wskazania wynikające z Wytycznych Kościoła katolickiego w Polsce, jak i przez Normy i Zasady Ochrony Dzieci i Młodzieży w Prowincji Polskiej Zgromadzenia Księży Marianów.
- 2) W przygotowaniu wewnętrznego dokumentu uczestniczyli zaangażowani świeccy, a także małoletni.
- 3) W sanktuarium działa Zespół ds. Prewencji oraz wyznaczona jest tzw. osoba zaufania.
- 4) Polityka Ochrony dotyczy szczegółowych zasad bezpieczeństwa i sposobów ochrony przebywających tam dzieci i dorosłych bezradnych, czyli:
 - a. rekrutacji personelu i osób zaangażowanych duszpastersko w sanktuarium;
 - b. bezpiecznych relacji pomiędzy dorosłymi zatrudnionymi i pomagającymi duszpastersko w sanktuarium a dziećmi i dorosłymi bezbronnymi;
 - c. bezpiecznych relacji pomiędzy rówieśnikami;
 - d. bezpiecznego korzystania z Internetu i mediów elektronicznych;
 - e. zasady ochrony wizerunku i danych osobowych;
 - f. sposobu reagowania w sanktuarium na przypadki podejrzenia, że dziecko doświadcza przemocy fizycznej, psychicznej czy seksualnej i zasad prowadzenia rejestru interwencji;
 - g. pomocy osobom pokrzywdzonym.
- 5) Standardy ochrony są dostępne w sanktuarium i podane do publicznej wiadomości (na stronie internetowej oraz wywieszane w miejscach ogólnodostępnych).

STANDARD 2

Weryfikacja, delegowanie i edukacja kapłanów, osób konsekrowanych i świeckich pracujących z dziećmi i z osobami bezbronnymi w sanktuarium

A. Obowiązki kustosza:

1) Do obowiązków kustosza należy wdrażanie w życie standardów ochrony przed przemocą.

2) Za niezastosowanie się do standardów odpowiedzialność personalnie ponosi kustosz sanktuarium, również wobec prawa.

3) O każdej osobie zaangażowanej w sanktuarium i mającej kontakt z małoletnimi w obszarze związanym z wychowaniem, edukacją, wypoczynkiem, leczeniem, świadczeniem porad psychologicznych, rozwojem duchowym, uprawianiem sportu lub realizacją innych zainteresowań przez małoletnich, lub z opieką nad małoletnimi kustosz uzyskuje dane z Rejestru Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym (<https://arch-bip.ms.gov.pl/pl/rejstry-i-ewidencje/rejestr-sprawcow-przestepstw-na-tle-seksualnym/>). Nawet w przypadku osób mających krótkotrwały kontakt z małoletnimi na terenie sanktuarium, uzyskanie takiej informacji jest zalecane, chociaż nie stanowi to obowiązku prawnego. W takim przypadku należy jednak najpierw uzyskać zgodę osoby objętej takim sprawdzeniem.

4) Dodatkowo, przed nawiązaniem stosunku pracy lub przed dopuszczeniem osoby do działalności (np. wolontariackiej) związanej z wychowaniem, edukacją, wypoczynkiem, świadczeniem porad psychologicznych, rozwojem duchowym, uprawianiem sportu lub realizacją innych zainteresowań przez małoletnich, lub z opieką nad nimi kustosz ma obowiązek uzyskania od tej osoby informacji z Krajowego Rejestru Karnego w zakresie przestępstw określonych w rozdz.

- a. XIX k.k. (przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu)
- b. XXV k.k. (przestępstwa przeciwko wolności seksualnej i obyczajowości)
- c. w zakresie art. 189a k.k. (handel ludźmi)
- d. art. 207 k.k. (znęcanie się nad osobą najbliższą lub pozostającą w stosunku zależności)
- e. przestępstw z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii.

5) Jeśli sanktuarium zatrudnia firmy z zewnątrz lub udostępnia im pomieszczenia, właściciel firmy musi przedstawić kustoszowi oświadczenie o sprawdzeniu swoich

pracowników, którzy wejdą na teren sanktuarium i będą mogli mieć kontakt z małoletnimi w Rejestrze Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym

6) Kustosz sanktuarium powołuje osobę lub Zespół ds. Prewencji (należy do niego również tzw. osoba zaufana). Wskazane jest, aby były to cieszące się zaufaniem osoby świeckie, odpowiednio przeszkolone i kompetentne, które będą wiedziały jakie działania w danej sytuacji są stosowne i konieczne. Osoby te ściśle współpracują z kustoszem sanktuarium, który personalnie ponosi odpowiedzialność za wdrażanie i przestrzeganie standardów oraz za działania interwencyjne. Współpracują również z osobami odpowiedzialnymi w diecezji / zgromadzeniu za prewencję, jak również z delegatem/delegatką ds. ochrony dzieci i młodzieży. Nie mogą być to osoby uwikłane w lojalność środowiskową lub w konflikt interesów. Odpowiadają za wprowadzenie standardów oraz uczestniczą w szkoleniach zgodnie z zasadami wskazanymi przez diecezję/zgromadzenie, do której/którego sanktuarium należy *(każda grupa duszpasterska może mieć wyznaczoną do tego celu konkretną osobę)*.

7) Kustosz sanktuarium powołuje osobę (lub osoby) zaufaną, do której należy przyjmowanie zgłoszeń dotyczących nierespektowania standardów. Osoba zaufana nie może na własną rękę podejmować działań służących wyjaśnieniu podejrzeń i zarzutów lub weryfikacji zgłaszanych faktów. Obowiązuje ją zasada poufności. Powinna to być osoba faktycznie budząca zaufanie, posiadająca tzw. kompetencje miękkie, predysponujące ją do kontaktu z osobami skrzywdzonymi.

8) Osobą odpowiedzialną bezpośrednio za interwencję w przypadku zaistnienia przemocy jest zarządca placówki, w tym wypadku kustosz sanktuarium. Powinien czynić to we współpracy z kompetentnymi osobami jw.

9) Wszelka działalność dotycząca ochrony oraz interwencji i pomocy musi być dokumentowana. Wpisów w rejestrze zdarzeń dokonują osoby bezpośrednio zaangażowane w daną aktywność, ale za bezpieczne przechowywanie notatek odpowiedzialny jest kustosz. Rejestr (**załącznik nr 3**) prowadzi się zgodnie z zasadami ochrony danych wrażliwych.

B. Obowiązki pracowników i duszpasterzy dzieci:

Pracownicy sanktuarium i duszpasterze powinni:

- 1) Czuwać nad własną dojrzałością emocjonalną, psychiczną, duchową.
- 2) Starać się o dobór żywo wierzących, rzetelnych, zweryfikowanych i odpowiednio przeszkolonych osób do pełnienia funkcji animatorów, opiekunów, współpracowników itd.

- 3) Wspierać małych w ich rozwoju ku dojrzałości.
- 4) Dbąć o respektowanie zasad kultury (wobec małych i między nimi).
- 5) Czuwać nad równym traktowaniem wszystkich małych, z uwzględnieniem ich szczególnych potrzeb i osobistych uwarunkowań.
- 6) Dbąć o przestrzeganie prawa do nienaruszalności cielesnej i prywatności.
- 7) Organizować działania duszpasterskie w miejscach bezpiecznych.
- 8) Utrzymywać możliwie żywy i transparentny kontakt z rodzicami małych.
- 9) Dbąć o przestrzeganie zasad prywatności i ochrony wizerunku oraz danych osobowych małych.

STANDARD 3

Sposób reagowania na oskarżenia lub niewłaściwe zachowania

- 1) Każda informacja o niewłaściwym zachowaniu powinna być traktowana poważnie, nigdy nie wolno jej lekceważyć, zawsze trzeba ją weryfikować i próbować wyjaśnić.
- 2) Gdy sprawa dotyczy niewłaściwego zachowania osób duchownych, świeckich zatrudnionych w sanktuarium bądź wolontariuszy, sprawę należy zbadać i podjąć adekwatne kroki w zależności od tego, czego dotyczyło to zachowanie. Każdorazowo należy podjąć z tą osobą rozmowę i jeśli zajdzie taka potrzeba to okresowo lub stale wycofać ją z pracy.
- 3) Jeśli niewłaściwe zachowanie dotyczy dziecka należy o tym zawiadomić jego rodziców i wraz z nimi podjąć odpowiednie działania.
- 4) Jeśli sprawa dotyczy niewłaściwych zachowań małoletnich wobec siebie nawzajem należy niezwłocznie zawiadomić rodziców dzieci i wraz z nimi podjąć odpowiednie działania.
- 5) W przypadkach przemocy fizycznej bądź seksualnej, gdy sprawcą jest osoba dorosła lub dziecko, należy zgłosić ten fakt zgodnie z prawem do organów ścigania (policja lub prokuratura. *art. 304 k.p.k.*).
- 6) Jeśli krzywda nosiła znamiona przestępstwa w rozumieniu prawa kościelnego, należy zwrócić się do delegata prowincji lub diecezji.
- 7) Osoba odpowiedzialna za przyjmowanie zgłoszenia współpracuje z kustoszem i delegatem diecezjalnym i/lub zakonnym.

STANDARD 4

Zapewnienie opieki i wsparcia osobom skrzywdzonym

- 1) Każda osoba, która mówi o swojej krzywdzie, której doświadcza winna zostać przyjęta z szacunkiem i uważnie wysłuchana.
- 2) Osoba skrzywdzona powinna otrzymać informację o możliwych formach pomocy, z której może skorzystać na terenie sanktuarium lub poza nim.
- 3) W sytuacji, gdy osoba wskazana jako sprawca jest kapłanem lub inną osobą zaangażowaną w sanktuarium należy jak najszybciej zapewnić bezpieczeństwo osobie skrzywdzonej (np. przez niedopuszczanie do niej osoby wskazanej lub podejrzanej o krzywdę). Następnie należy jej udzielić pomocy, jakiej potrzebuje. Osoby poszkodowane nie powinny być obarczane kosztami udzielanej im pomocy.
- 4) Troska duszpasterska wobec osoby skrzywdzonej i jej bliskich polega przede wszystkim na życzliwym wysłuchaniu i pomocy w odbudowaniu jej więzi z Bogiem i zaufania do Kościoła. Organizowana jest w porozumieniu z diecezjalnym/zakonnym duszpasterzem ds. pomocy duchowej osobom skrzywdzonym.
- 5) Jeśli osoba skrzywdzona przynależała do jakiejś grupy sanktuaryjnej, również inni uczestnicy tej grupy powinni otrzymać pomoc duszpasterską i ewentualnie psychologiczną.
- 6) Jeśli osobą skrzywdzoną jest dziecko, pomoc powinna otrzymać również jego rodzina.
- 7) Przy informowaniu o domniemanych czy zaistniałych faktach należy zachować zasadę ochrony dobrego imienia osoby skrzywdzonej.
- 8) Jeśli zgłoszenie dotyczy przestępstwa określonego w prawie karnym i/lub kanonicznym, osoba przyjmująca zgłoszenie postępuje zgodnie z procedurami zawartymi w Wytocznych KEP.
- 9) Jeśli zgłoszenie dotyczy innej krzywdy czy niewłaściwego zachowania, osoba zgłaszająca otrzymuje informację o podjętych w sprawie krokach.
- 10) Wszelkie działania i uzyskane informacje objęte są zasadą poufności, ale osoby skrzywdzonej nie wolno zobowiązywać do zachowania tajemnicy.

STANDARD 5

Sposób postępowania z oskarżonymi o wykorzystanie seksualne i przemoc

- 1) Do sanktuarium mogą przybywać osoby, które są oskarżone o różne przestępstwa bądź mają wyrok w zawieszeniu, lub po odbytych wyroku. Nie powinny one pracować z osobami małoletnimi, natomiast powinny zostać objęte pomocą duszpasterską.
- 2) W sytuacji, gdy oskarżonym jest małoletni, należy współpracować z jego rodzicami lub opiekunami prawnymi w takim zakresie, w jakim jest to możliwe i potrzebne. Ich również dobrze jest otoczyć opieką duszpasterską.
- 3) W sytuacji, gdy osobą oskarżoną jest kapłan lub osoba konsekrowana należy zastosować się do wskazań uzyskanych od biskupa miejsca lub przełożonych. Wobec takiej osoby powzięte zostają kroki przewidziane przez Wytyczne Konferencji Episkopatu Polski.
- 4) Gdy osobą oskarżoną jest świecki pracownik lub wolontariusz sanktuarijny, należy odsunąć taką osobę od podejmowanej pracy na czas wyjaśnienia sprawy lub do czasu decyzji prokuratury oraz objąć ją opieką duszpasterską.
- 5) W procesie wyjaśniania sprawy oraz w podawaniu informacji należy również zadbać o zachowanie ochrony dobrego imienia domniemanego sprawcy.
- 6) W przypadku zaistnienia fałszywego oskarżenia, jeśli zarzuty nie zostaną potwierdzone, a oskarżenie znane było osobom postronnym, należy przekazać im informację o niewinności oskarżonego w formie komunikatu biskupa miejsca/ przełożonego lub delegata.

STANDARD 6

ZASADY CHRONIĄCE W OBSZARZE SANKTUARYJNYM

A. Zasady chroniące dotyczące dzieci (granice zachowań):

Małoletnim jest osoba, która nie ukończyła 18. roku życia. Dziecko, rozwijając się konstituuje siebie jako osobę. Potrzebuje do tego opieki, troski, serdeczności, kształcenia i wychowania. Dzieje się to rodzinie, ale również poprzez relacje z autorytetami oraz wartościami przekazywanymi w środowisku rówieśniczym i wychowawczym. Wszelkie oddziaływanie wychowawcze zawsze musi się dokonywać z poszanowaniem woli rodziców bądź prawnych opiekunów.

Wprawdzie niemożliwe jest stworzenie wyczerpującej listy zachowań niepożądanych, ani też wskazanie precyzyjnych granic wszystkich zachowań, należy jednak, kierować się poniższymi wskazówkami oraz roztropnością i wrażliwością ewangeliczną.

Zasady te dotyczą zarówno relacji dorosły-dziecko jak i relacji pomiędzy małoletnimi.

B. Zasady chroniące w kontakcie bezpośrednim:

- Wszystkie spotkania z małoletnimi na terenie sanktuarium powinny być organizowane w miejscach oficjalnych, ogólnie dostępnych i do tego przygotowanych.
- Nie można przebywać z małoletnim sam na sam w warunkach odizolowanych. Jeżeli dobro małoletniego wymaga indywidualnego spotkania, nie może się ono odbywać w sekrecie (zalecane powiadomienie rodziców lub przełożonego) i w warunkach odizolowanych. Osoba przeprowadzająca spotkanie powinna zatroszczyć się o transparentność (np. przeszkłone lub uchylone drzwi pomieszczenia, które nie mogą być zamknięte na klucz, obecność innych osób w bezpośrednim pobliżu, powiadomienie innych osób o spotkaniu itp.). Indywidualnych spotkań z małoletnimi nie wolno w nieroztropny sposób mnożyć ani przedłużać. Spotkania takie nie powinny odbywać się w późnych godzinach wieczornych lub nocą.
- Małoletni nie mogą przebywać w pomieszczeniach sanktuarium bez opieki rodzica lub opiekuna prawnego. Nie powinni też towarzyszyć duszpasterzom w miejscach lub w sprawach nie związanych ze sprawowaniem posługi lub formacją.

- Małoletni powinni zawsze pozostawać pod opieką osoby dorosłej. Podczas pełnienia funkcji wychowawczych opiekunowie nie mogą pozostawać pod wpływem alkoholu lub substancji psychoaktywnych oraz przyjmować je w obecności małych.
- Małoletni, przebywający na terenie sanktuarium nie mogą przebywać pod wyłączną opieką innego małego, chyba, że inaczej stanowią regulaminy religijnych ruchów duszpasterstwa pozaparyafialnego, np. Ruchu Światło-Życie, KSM, w tym wypadku stosuje się standardy opracowane przez te grupy, osoby te powinny być odpowiednio uformowane, przygotowane i pełnić posługę pod okiem dorosłych..
- Zakazuje się przewożenia małych prywatnymi samochodami, zwłaszcza w pojedynkę bez wiedzy i wyraźnej zgody rodziców lub opiekunów prawnych.
- Niestosowne jest skracanie dystansu przez przechodzenie na „ty” osoby dorosłej z osobą małą.
- W prywatne życie małego wolno ingerować tylko w takim wymiarze, w jakim wymaga tego konkretny problem.
- W przypadku konieczności podjęcia rozmów na temat seksualności należy wykazać się delikatnością i roztropnie rozemnie, czy takiej rozmowy nie powinien przeprowadzić specjalista.
- W obecności małych nie wolno wypowiadać treści i żartów o podtekście seksualnym. Zabronione jest prezentowanie małemu treści obscenicznych, erotycznych, pornograficznych lub mających podtekst seksualny, zawierających sceny brutalnej przemocy, bądź nieodpowiednich do wieku i wrażliwości odbiorców w jakikolwiek sposób i za pomocą jakiegokolwiek urządzenia.
- Niedozwolone jest stosowanie przemocy fizycznej oraz psychicznej takiej jak: poniżanie, upokarzanie, ośmieszanie, dokuczanie, szykanowanie, znęcanie się itp. w bezpośrednich kontaktach, jak i za pośrednictwem mediów społecznościowych.
- Niedopuszczalne są wszelkiego rodzaju nadużycia duchowe (w obszarze spowiedzi, poradnictwa itp.).
- Każdy przypadek przemocy fizycznej, psychicznej (emocjonalnej) czy seksualnej pomiędzy małymi wymaga natychmiastowej reakcji ze strony opiekunów.
- Nie wolno dotykać osób małych ani wbrew ich woli, ani w sposób nieadekwatny do relacji duszpasterskich lub wychowawczych.

Zachowania niedozwolone:

- wszelkie formy okazywania niechcianej czułości;
- dotykanie piersi, pośladków, genitaliów i ich okolic (choćby przez bieliznę);

- pocałunki;
- mocne i zamykające uściski, uniemożliwiające przerwanie kontaktu;
- klepanie po pośladkach, udach, kolanach, głowie;
- łąskotanie lub mocowanie się w dużej bliskości cielesnej;
- masaże;
- sadzanie na kolanach;
- kładzenie się lub spanie obok;
- ocieranie się;
- różne formy poniżania oraz mobbing;
- używanie wulgaryzmów.

Zachowania właściwe w naszym kręgu kulturowym:

- uścisk dłoni lub delikatne objęcie, przytulenie, pocałunki w policzek;
- delikatne poklepanie po ramionach lub plecach jako wyraz akceptacji wsparcia, pocieszenia;
- dotyk ramion, rąk czy barku jako wyraz bliskości;
- trzymanie się za ręce w czasie np. zabawy lub dla uspokojenia wzburzenia emocjonalnego;
- trzymanie za ręce dzieci w czasie spaceru;
- siadanie w pobliżu małych dzieci;
- podnoszenie lub trzymanie na rękach dzieci do ok. 3 roku życia;
- przytulanie i branie na kolana małych dzieci za zgodą ich rodziców i najlepiej w ich obecności.
- Małoletnim nie wolno robić zdjęć lub filmować bez ich zgody. Nie wolno upubliczniać zdjęć, filmów z udziałem małoletnich, bez pisemnej zgody ich rodziców lub opiekunów prawnych, za wyjątkiem zdjęć dużych grup w miejscach publicznych w związku z informowaniem o wydarzeniach.
- Zabrania się częstowania małoletnich tytoniem, alkoholem i innymi substancjami psychoaktywnymi, posiadania środków niedozwolonych przez prawo. Nie wolno również tolerować ich posiadania oraz zażywania przez osoby małoletnie.

Zasady ochrony dotyczące kontaktów przez media oraz udostępniania z Internetu:

- Sanktuarium, które zapewnia małoletnim dostęp do Internetu, powinno wdrożyć środki bezpieczeństwa uniemożliwiające dostęp do treści stanowiących zagrożenie dla ich

prawidłowego rozwoju. Na urządzeniach umożliwiających dostęp do Internetu powinno być zainstalowane i aktualizowane oprogramowanie filtrujące treści, zaś korzystanie z Internetu powinno być monitorowane przez wyznaczoną osobę przynajmniej w sposób umożliwiający ustalenie, kto, kiedy i z jakich treści korzystał (np. indywidualne konta dla wszystkich użytkowników). Szczegółowe zasady korzystania z Internetu powinny być zawarte w stosownym regulaminie.

C. Zasady chroniące dotyczące wszystkich, również dorosłych:

- Sakrament pokuty i pojednania, także spotkania związane z towarzyszeniem duchowym powinny odbywać się w miejscach do tego wyznaczonych (konfesjonał lub miejsce osobne, ale widoczne). Jeśli nie można zachować tej zasady należy zadbać o to, by spowiednik i penitent byli dostępni (drzwi pomieszczenia nie mogą być zamknięte na klucz) lub widoczni dla innych osób (np. przeszklenia w drzwiach, uchylone drzwi do pomieszczenia). Niedopuszczalne jest spowiadanie lub tzw. rozmowy duchowe w pokojach prywatnych.
- Zobowiązania i obietnice kapłana, pracownika lub osoby posługującej w sanktuarium, zwłaszcza te, za które uiszczono wynagrodzenie powinny być udokumentowane w formie pisemnej, a kopia przekazana beneficjentowi.

STANDARD 7

EDUKACJA DZIECI ORAZ OSÓB BEZBRONNYCH W OCHRONIE SWOICH GRANIC

Zapobieganie sytuacjom sprzyjającym wykorzystaniu odbywa się również poprzez kształtowanie świadomości małoletnich. W sanktuarium istnieje możliwość zadbania o taką edukację. Szkolenia np. w konwencji warsztatów powinny prowadzić osoby odpowiednio do tego przygotowane. Powinny one obejmować formację małoletnich do reagowania, poprzez asertywne zachowanie oraz informowanie odpowiednich osób dorosłych, w sytuacjach, w których są świadkami lub doświadczają od dorosłych albo innych małoletnich jakiegokolwiek krzywdy (fizycznej, seksualnej, słownej, emocjonalnej itd.) takiej jak np.:

- pozostawiania dzieci bez opieki;
- okazywanie niechcianej czułości;
- próby nawiązywania kontaktu w miejscach odosobnionych;
- epatowanie nagością oraz zapraszanie, zwłaszcza indywidualnie, do miejsc takich, jak np. sauna;
- przekraczanie granic nienaruszalności cielesnej;
- zbyt intensywne dążenie do osobistego kontaktu;
- infantylne zachowania opiekunów;
- prowokacja i wciąganie w sytuacje dwuznaczne;
- prezentowanie nieodpowiednich i wulgarnych treści (zwłaszcza materiałów o charakterze erotycznym, pornograficznym lub obrazującym przemoc);
- nadmierne i indywidualne obdarowywanie prezentami i inne formy faworyzowania;
- brak empatii i wrażliwości na potrzeby podopiecznych;
- proponowanie, używanie lub bycie pod wpływem alkoholu lub środków psychoaktywnych;
- itp.

STANDARD 8

SZKOLENIE I STAŁE WSPARCIE DLA OSÓB ZAJMUJĄCYCH SIĘ PROFILAKTYKĄ

Ochrona przed krzywdzeniem wpisana jest w misję Kościoła katolickiego. Dlatego każdy – przełożony w Kościele, osoby uczestniczące w jego misji przez pracę i zaangażowanie duszpasterskie czy pracę z dziećmi i osobami bezbronnymi – powinien posiadać potrzebną wiedzę na temat ochrony dzieci i osób bezbronych przed przemocą i dzielić się nią z rodzicami i dziećmi.

Zakres szkoleń w temacie ochrony dzieci i osób bezbronych oraz kto je prowadzi

- 1) Wszyscy pracownicy i wolontariusze w sanktuarium otrzymują potrzebną im wiedzę o standardach przyjętych i obowiązujących w sanktuarium – kodeksie zachowań, procedurach związanych z interwencją i zgłoszeniem. Szkolenie może prowadzić osoba odpowiedzialna w sanktuarium za prewencję.
 - rodzajów przemocy (w tym przemocy rówieśniczej);
 - rozpoznawania oznak przemocy (w tym wykorzystania seksualnego);
 - strategii działania sprawców przemocy (w tym przemocy seksualnej);
 - rozmowy z dzieckiem/nastolatkiem/osobą bezbronną na temat krzywdy;
 - rozmowy z dorosłymi (gdy ktoś pracuje z grupą dorosłych) dotyczącą przemocy;
 - zagrożeń i ochrony przed szkodliwymi treściami w Internecie;
 - innych zaleceń obowiązujących w sanktuarium.
 - Każda osoba pracująca z dziećmi i osobami bezbronnymi powinna otrzymać zaświadczenie/potwierdzenie o udziale w szkoleniu.
- 2) Pracownicy i wolontariusze pełniący funkcje wychowawcze lub formacyjne dodatkowo otrzymują potrzebną im wiedzę dotyczącą:
 - rodzajów przemocy (w tym przemocy rówieśniczej);
 - rozpoznawania oznak przemocy (w tym wykorzystania seksualnego);
 - strategii działania sprawców przemocy (w tym przemocy seksualnej);
 - rozmowy z dzieckiem/nastolatkiem/osobą bezbronną na temat krzywdy;

- rozmowy z dorosłymi (gdy ktoś pracuje z grupą dorosłych) dotycząca przemocy;
 - zagrożeń i ochrony przed szkodliwymi treściami w Internecie;
 - innych zaleceń obowiązujących w sanktuarium.
- 3) Każda osoba pracująca z dziećmi i osobami bezbronnymi powinna otrzymać zaświadczenie/potwierdzenie o udziale w szkoleniu.
 - 4) Każda osoba pracująca z dziećmi i młodzieżą co dwa lata uczestniczy w jednodniowym szkoleniu z zakresu prewencji. Treść tych szkoleń przygotowana jest przez osobę odpowiedzialną w diecezji/zakonie za prewencję.
 - 5) Szkolenia prowadzą odpowiednio przygotowane kompetentne w dziedzinie ochrony dzieci i osób bezbronych osoby, które są delegowane przez diecezję/zakon do pełnienia takich zadań.
 - 6) Osoby odpowiedzialne za prewencję w sanktuarium poza wiedzą z pkt 1 i 2 powinny mieć wiedzę na temat:
 - budowania systemu prewencji zgodnego z wymogami Kościoła i ustaw państwowych (aktualnie tzw. „Ustawa Kamilka” i Krajowy Plan przeciwdziałania przestępczości przeciwko wolności seksualnej i obyczajności na szkodę osób małoletnich na lata 2023-2026 oraz Wytyczne KEP, dokument prewencji KEP);
 - podstawowych procedur prawnych (kanonicznych i przewidzianych przez Kodeks karny);
 - czynników ryzyka i czynników ochronnych;
 - funkcjonowania w środowisku lokalnym placówek pomocowych;
 - procedur ustalonych dla sanktuarium.
 - 7) Za szkolenie tych osób odpowiada osoba odpowiedzialna za prewencję w danej diecezji/zakonie. Na szkolenie zaprasza osoby posiadające kompetencje potwierdzone odpowiednim dokumentem.
 - 8) Osoby odpowiedzialne za prewencję w sanktuarium uczestniczą raz w roku w spotkaniu odpowiedzialnych za prewencję w danej diecezji/zakonie.

STANDARD 9

ZAPEWNIENIE JAKOŚCI I CIĄGŁOŚCI DZIAŁAŃ W ZAKRESIE PREWENCJI

- 1) Dokument zawierający standardy ochrony dzieci i osób bezbronnych w sanktuarium aktualizowany jest co dwa lata.
- 2) Ewaluacja dokumentu dokonywana jest w danej placówce przez osobę odpowiedzialną za prewencję we współpracy z kustoszem i osobami wyznaczonymi przez kustosza, a następnie konsultowana z osobami zaangażowanymi w duszpasterstwo sanktuaryjne. Następnie jest zatwierdzana przez osobę odpowiedzialną w diecezji i/lub w Zgromadzeniu za prewencję.

ZAŁĄCZNIK 1

OŚWIADCZENIE O KRAJACH ZAMIESZKANIA W CIĄGU OSTATNICH 20 LAT, INNYCH NIŻ RZECZYPOSPOLITA POLSKA

OŚWIADCZENIE

w trybie art. 21 Ustawy z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1304 z późn. zm.)

Ja niżej podpisany/a oświadczam, że:

1. Posiadam obywatelstwo innego państwa niż Rzeczypospolita Polska: tak/nie.*
2. Jeśli odpowiedź brzmi „tak” to proszę wpisać państwo
3. W ciągu ostatnich 20 lat zamieszkiwałem / nie zamieszkiwałem w innych państwach*
4. Proszę wpisać państwo/państwa:
.....
5. Do oświadczenia załączam informację z rejestru karnego tego/tych państw uzyskiwaną do celów działalności zawodowej lub wolontariackiej związanej z kontaktami z dziećmi: tak/nie.*
6. Do oświadczenia załączam informację z rejestru karnego tego/tych państw, gdyż państwo to nie przewiduje wydawania informacji do celów działalności zawodowej lub wolontariackiej związanej z kontaktami z dziećmi: tak/nie.*
7. Oświadczam, że prawo państwa nie przewiduje sporządzenia informacji z rejestru karnego: tak/nie.*
8. Oświadczam, że w państwie nie prowadzi się rejestru karnego: tak/nie.*
9. Oświadczam, że nie byłem/byłem prawomocnie skazany w państwie za czyny zabronione odpowiadające przestępstwom określonym w rozdziale [XIX](#) i [XXV](#) Kodeksu karnego, w [art. 189a](#) i [art. 207](#) Kodeksu karnego oraz w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii oraz nie wydano wobec mnie innego orzeczenia, w którym stwierdzono, iż dopuściłam/dopuściłem się takich czynów zabronionych, oraz nie ma obowiązku wynikającego z orzeczenia sądu, innego uprawnionego organu lub ustawy stosowania się do zakazu zajmowania wszelkich lub określonych stanowisk, wykonywania wszelkich lub określonych zawodów albo działalności, związanych z wychowaniem, edukacją, wypoczynkiem, leczeniem, świadczeniem porad psychologicznych, rozwojem duchowym, uprawianiem sportu lub realizacją innych zainteresowań przez małoletnich, lub z opieką nad nimi.

10. Oświadczam, że jestem świadoma/świadomy, że składając ww. oświadczenia podlegam odpowiedzialności karnej w trybie art. 233 Kodeksu Karnego, to jest odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia. **

.....
miejsowość, data

.....
imię i nazwisko (czytelny podpis)

*niepotrzebne skreślić

**art. 233 KK [fałszywe zeznania]

§ 1. Kto, składając zeznanie mające służyć za dowód w postępowaniu sądowym lub w innym postępowaniu prowadzonym na podstawie ustawy, zeznaje nieprawdę lub zataja prawdę, podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8.

§ 1a. Jeżeli sprawca czynu określonego w § 1 zeznaje nieprawdę lub zataja prawdę z obawy przed odpowiedzialnością karną grożącą jemu samemu lub jego najbliższemu, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

§ 2. Warunkiem odpowiedzialności jest, aby przyjmujący zeznanie, działając w zakresie swoich uprawnień, uprzedził zeznającego o odpowiedzialności karnej za fałszywe zeznanie lub odebrał od niego przyrzeczenie.

§ 3. Nie podlega karze za czyn określony w § 1a, kto składa fałszywe zeznanie, nie wiedząc o prawie odmowy zeznania lub odpowiedzi na pytania.

§ 4. Kto, jako biegły, rzeczoznawca lub tłumacz, przedstawia fałszywą opinię, ekspertyzę lub tłumaczenie mające służyć za dowód w postępowaniu określonym w § 1, podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10.

§ 4a. Jeżeli sprawca czynu określonego w § 4 działa nieumyślnie, narażając na istotną szkodę interes publiczny, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.

§ 5. Sąd może zastosować nadzwyczajne złagodzenie kary, a nawet odstąpić od jej wymierzenia, jeżeli:
1) fałszywe zeznanie, opinia, ekspertyza lub tłumaczenie dotyczy okoliczności niemogących mieć wpływu na rozstrzygnięcie sprawy,

2) sprawca dobrowolnie sprostuje fałszywe zeznanie, opinię, ekspertyzę lub tłumaczenie, zanim nastąpi, chociażby nieprawomocne, rozstrzygnięcie sprawy.

§ 6. Przepisy § 1-3 oraz 5 stosuje się odpowiednio do osoby, która składa fałszywe oświadczenie, jeżeli przepis ustawy przewiduje możliwość odebrania oświadczenia pod rygorem odpowiedzialności karnej.

ZAŁĄCZNIK 2

OŚWIADCZENIE O ZAPOZNANIU SIĘ Z POLITYKĄ OCHRONY DZIECI I ZOBOWIĄZANIU DO JEJ PRZESTRZEGANIA

OŚWIADCZENIE

w trybie art. 21 ust. 1-11 oraz art. 22 b- art. 22 c Ustawy z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich. (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1304 z późn. zm.)

Ja niżej podpisana/podpisany oświadczam, że:

- 1) Zapoznałam/zapoznałem się z treścią dokumentu pn. „Standardy Ochrony Małoletnich”

obowiązującego w
(nazwa instytucji)

- 2) Oświadczam*, że jestem świadoma/świadomy, że składając ww. oświadczenia podlegam odpowiedzialności karnej w trybie art. 233 Kodeksu Karnego, to jest odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.**

.....
miejsowość, data

.....
imię i nazwisko (czytelny podpis)

* dotyczy osób pełnoletnich

**art. 233 KK [fałszywe zeznania]

§ 1. Kto, składając zeznanie mające służyć za dowód w postępowaniu sądowym lub w innym postępowaniu prowadzonym na podstawie ustawy, zeznaje nieprawdę lub zataja prawdę, podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8.

§ 1a. Jeżeli sprawca czynu określonego w § 1 zeznaje nieprawdę lub zataja prawdę z obawy przed odpowiedzialnością karną grożącą jemu samemu lub jego najbliższemu, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

§ 2. Warunkiem odpowiedzialności jest, aby przyjmujący zeznanie, działając w zakresie swoich uprawnień, uprzedził zeznającego o odpowiedzialności karnej za fałszywe zeznanie lub odebrał od niego przyrzeczenie.

§ 3. Nie podlega karze za czyn określony w § 1a, kto składa fałszywe zeznanie, nie wiedząc o prawie odmowy zeznania lub odpowiedzi na pytania.

§ 4. Kto, jako biegły, rzeczoznawca lub tłumacz, przedstawia fałszywą opinię, ekspertyzę lub tłumaczenie mające służyć za dowód w postępowaniu określonym w § 1, podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10.

§ 4a. Jeżeli sprawca czynu określonego w § 4 działa nieumyślnie, narażając na istotną szkodę interes publiczny, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.

§ 5. Sąd może zastosować nadzwyczajne złagodzenie kary, a nawet odstąpić od jej wymierzenia, jeżeli:

1) fałszywe zeznanie, opinia, ekspertyza lub tłumaczenie dotyczy okoliczności niemogących mieć wpływu na rozstrzygnięcie sprawy,

2) sprawca dobrowolnie sprostuje fałszywe zeznanie, opinię, ekspertyzę lub tłumaczenie, zanim nastąpi, chociażby nieprawomocne, rozstrzygnięcie sprawy.

§ 6. Przepisy § 1-3 oraz 5 stosuje się odpowiednio do osoby, która składa fałszywe oświadczenie, jeżeli przepis ustawy przewiduje możliwość odebrania oświadczenia pod rygorem odpowiedzialności karnej.

ZAŁĄCZNIK 3

ZASADY SPORZĄDZANIA NOTATKI DOTYCZĄCEJ ZDARZENIA

- 1) Zapisz dokładną datę i godzinę, kiedy incydent został zgłoszony.
- 2) Podaj imię i nazwisko dziecka, wiek, adres zamieszkania (jeśli dostępny), szkołę oraz wszelkie inne istotne informacje:
- 3) Opisz dokładnie to, co zostało zgłoszone, włączając miejsce, czas i wszelkie istotne szczegóły zdarzenia (możesz zacytować zwroty użyte przez dziecko lub inną osobę zawiadamiającą).
- 4) Jeśli istnieją, uwzględnij dane wszelkich świadków incydentu, w tym ich imiona, nazwiska, adresy i numery telefonów kontaktowych. Mogą to być również osoby, którym dziecko wcześniej zgłaszało przemoc.
- 5) Opisz kroki, które podjęto w odpowiedzi na zgłoszenie, w tym komunikację z organami ścigania, rodzicem/rodzicami/opiekunem/opiekunami, działania w celu zapewnienia bezpieczeństwa dziecka itp.
- 6) Wymień wszelkie instytucje lub osoby, z którymi został nawiązany kontakt w związku z incydemem.

Uwaga

Jeśli w notatce znajdują się dane osobowe, kustosz staje się automatycznie ich administratorem i stosuje się do przepisów RODO. Osoba sporządzająca notatkę informuje o dobrowolności podania danych osobowych (imię nazwisko, dane do kontaktu).

NOTATKA SŁUŻBOWA

Z PRZYJĘCIA ZGŁOSZENIA PRZEMOCY

Data i czas zgłoszenia.	
Imię i nazwisko osoby zgłaszającej. nr tel. e-mail do kontaktu.	
Imię i nazwisko osoby skrzywdzonej. nr tel. e-mail do kontaktu.	
Imię i nazwisko osoby stosującej przemoc. nr tel. e-mail do kontaktu.	
Forma krzywdzenia, miejsce, okoliczności towarzyszące.	

Świadkowie.			
Forma podjętej interwencji <i>(zakreślić właściwe).</i>	Zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa (art.304 k.p.k.).	Wniosek o wgląd w sytuację dziecka / rodziny.	inny rodzaj interwencji <i>(jaki?).</i>
Dane organu/ placówek/ osób/ instytucji, do których zgłoszono interwencję i z którymi się kontaktowano.			

.....
miejsowość, data

.....
Czytelne podpisy osób
uczestniczących w przyjmowaniu zgłoszenia

ZAŁĄCZNIK 4

OŚWIADCZENIE O ZACHOWANIU POUFNOŚCI INFORMACJI POWZIĘTYCH W PROCESIE POSTĘPOWANIA W SPRAWIE KRZYWDZENIA DZIECKA ORAZ PRZETWARZANYCH DANYCH OSOBOWYCH

OŚWIADCZENIE

Niniejszym oświadczam, że znana jest mi treść przepisu art. 241 § 1 - § 3 k.k. * i wynikające z niego zakazy:

- 1) rozpowszechnia publicznie wiadomości z postępowania przygotowawczego, zanim zostały ujawnione w postępowaniu sądowym;
- 2) rozpowszechnia publicznie wiadomości z rozprawy sądowej prowadzonej z wyłączeniem jawności;
- 3) rozpowszechnia publicznie wiadomości z postępowania prowadzonego na podstawie przepisów o postępowaniu w sprawach nieletnich.

Oświadczam, że znane są mi zasady bezpiecznego przetwarzania danych osobowych w ramach polityki RODO.

Zobowiązuję się do zachowania w tajemnicy wszelkich informacji, które zostały mi ujawnione w procedurze interwencyjnej w związku ze zgłoszeniem przemocy wobec dziecka, zawiadomieniem o podejrzeniu popełnienia przestępstwa na szkodę dziecka lub podjęciem innych działań w celu ochrony dziecka.

.....
miejsowość, data

.....
imię i nazwisko (czytelny podpis)

***art. 241 [Rozpowszechnianie wiadomości]**

§ 1. Kto bez zezwolenia rozpowszechnia publicznie wiadomości z postępowania przygotowawczego, zanim zostały ujawnione w postępowaniu sądowym,

podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

§ 2. Tej samej karze podlega, kto rozpowszechnia publicznie wiadomości z rozprawy sądowej prowadzonej z wyłączeniem jawności.

§ 3. Karze określonej w § 1 podlega, kto bez zezwolenia rozpowszechnia publicznie wiadomości z postępowania prowadzonego na podstawie przepisów o postępowaniu w sprawach nieletnich.

ZAŁĄCZNIK 5

ZASADY BEZPIECZNYCH RELACJI POMIĘDZY DZIEĆMI

Sanktuarium.....
.... jest miejscem zapewniającym bezpieczeństwo dzieciom także w grupie rówieśniczej. Kierując się wartościami wypływającymi z Ewangelii, staramy się wpoić pielgrzymom i pracownikom postawę szacunku wobec każdego człowieka – dzieci i dorosłych. Pragniemy, by w relacjach międzyludzkich bliska była im ewangeliczna zasada: „Wszystko więc, co chcielibyście, żeby wam ludzie czynili, i wy im czyńcie” (Mt 7,12a).

Zasady bezpiecznych relacji między małoletnimi poznali wszyscy pracownicy i współpracownicy sanktuarium, dzięki czemu mogą oni umiejętnie i adekwatnie do zaistniałej sytuacji reagować na każde niewłaściwe zachowanie czy przemoc. Również małoletni powinni przestrzegać poniższego kodeksu w sanktuarium i poza nim, w kontakcie bezpośrednim i wirtualnym.

Kodeks zachowań został opracowany z udziałem dzieci i młodzieży. Ewaluacja i weryfikacja zasad bezpiecznych relacji pomiędzy dziećmi odbywać się będzie co dwa lata, a także po każdej sytuacji kryzysowej, jeśli w sanktuarium podjęta zostanie interwencja z powodu krzywdzenia rówieśniczego. Zmiana treści zasad bezpiecznych relacji między dziećmi jest możliwa w każdym momencie na ich wniosek i z ich udziałem.

1. **Równe traktowanie i szacunek dla każdej osoby:**

- Traktuj innych tak, jak chcesz, aby inni traktowali Ciebie.
- Pamiętaj, że każda osoba jest kimś wyjątkowym i szczególnie obdarowanym przez Boga. Należą się jej szacunek i troska o jej dobro.
- Bądź tolerancyjny – szanuj odmienny wygląd, przekonania, poglądy i cechy koleżanek/kolegów.
- Pamiętaj, że przez różnorodność wzajemnie się ubogacamy.
- Masz prawo do zabawy i relacji z każdym dzieckiem, ale pamiętaj, że nie zawsze inne dziecko ma chęć do kontaktu z Tobą w danym momencie. Uszanuj to
- Zachowaj otwartość i bądź wrażliwy na wszystkie osoby, nawet jeśli nie należą do grona Twoich najbliższych przyjaciół. Nie wykluczaj ich ze wspólnych działań, rozmów i szkolnych aktywności.

2. **Zasady komunikacji między dziećmi:**

- Zachowuj życzliwość i szacunek wobec koleżanek/kolegów.
- Pamiętaj, że każdy ma prawo do wyrażania swojego zdania, myśli i przekonań, o ile nie naruszają one dobra innych osób.
- Słuchaj innych, gdy mówią. Nie przerywaj innym, gdy się wypowiadają.
- Zachowuj kulturę słowa w każdej sytuacji.
- Stosuj formy grzecznościowe.
- Pytaj o zgodę na kontakt fizyczny (przytulenie, pogłaskanie).

3. **Szacunek dla cudzej własności, prywatności i przestrzeni:**

- Szanuj rzeczy osobiste i mienie innych osób.
- Zapytaj, jeśli chcesz pożyczyć od kogoś jakąś rzecz.
- Nie przeglądaj prywatnych rzeczy innych osób bez ich zgody. Każdy ma prawo do prywatności.
- Nie rób zdjęć, nie nagrywaj ani nie rozpowszechniaj wizerunku kolegów/koleżanek i innych osób bez ich wyraźnej zgody.
- Pamiętaj, że każdy ma prawo do przestrzeni osobistej. Jeśli inna osoba potrzebuje chwili samotności, uszanuj to. Naruszanie tej przestrzeni może rodzić konflikty.

4. **Zakaz stosowania przemocy w jakiegokolwiek formie:**

- Nie stwarzaj sytuacji, w których ktoś czułby się celowo pomijany, izolowany.
- Nie stosuj przemocy fizycznej. Szturchanie, popychanie, kopanie czy siłowe przytrzymywanie kolegi/koleżanki naruszają jego/jej integralność fizyczną.
- Szanuj przestrzeń intymną kolegów/koleżanek. Nigdy nie dotykaj ich w sposób, który może być uznany za nieprzyzwoity lub niestosowny.
- Nie wyśmiewaj, nie obgaduj, nie ośmieszaj, nie zawstydzaj, nie upokarzaj, nie lekceważ i obrażaj kolegów/koleżanek.
- Nie wypowiadaj się w sposób obraźliwy o rodzicach kolegów/koleżanek.
- Nie zwracaj się w sposób wulgarny do innych.
- Pamiętaj, że żarty są wtedy żartami, kiedy nikt z ich powodu nie cierpi. Jeśli tak jest, natychmiast zakończ taką zabawę słowną.
- Nie narażaj siebie i innych uczniów na sytuacje zagrażające życiu i zdrowiu tak fizycznemu, jak i psychicznemu.
- Nie wyrażaj negatywnych, prześmiewczych komentarzy na temat zachowania, pracy, wyglądu kolegów/koleżanek.
- Nie zabieraj rzeczy należących do innych bez ich zgody.

5. Szacunek w kontaktach internetowych i zakaz cyberprzemocy:

- Szanuj innych i traktuj ich tak, jak chcesz, by traktowali Ciebie – dotyczy to wszystkich typów Twojej aktywności w sieci. Po drugiej stronie ekranu jest drugi człowiek.
- Pamiętaj, że cyberprzemoc często zaczyna się od tzw. „niewinnych żartów”. Nie każdy ma takie samo poczucie humoru. Uważaj na to, co piszesz i co publikujesz, w Internecie nic nie ginie. W świecie wirtualnym łatwo poruszyć lawinę wzajemnych niechęci, co może doprowadzić do konkretnej formy przemocy.
- Nie udostępniaj kontaktów do innych osób (telefonicznych, mailowych) bez ich zgody.
- Dbaj o swój oraz innych wizerunek w sieci – nie publikuj wrażliwych danych, powierzonych ci informacji oraz zdjęć i filmów ośmieszających innych. Szanuj ich prywatność.
- Chronić intymność swoją i innych. Nie wysyłaj i nie udostępniaj zdjęć lub filmów, które by ją naruszały.
- Sprzeciwiaj się hejtowi, sam nie publikuj obrażających i agresywnych komentarzy oraz reaguj, gdy zauważysz, że ktoś jest poniżany w Internecie. Nie przesyłaj dalej ośmieszających wiadomości. Zgłoś takie działania odpowiednim osobom.
- Nie prowokuj innych do niepotrzebnych, nieuzasadnionych kłótni. Trolling, świadome poniżanie, nękanie i zaczepki są zachowaniami niedopuszczalnymi.
- Nie wykluczaj swoich rówieśników z grup w mediach społecznościowych z powodu swoich prywatnych niechęci.
- Nie podszywaj się w Internecie pod inne osoby. Takie zachowanie w cyberprzestrzeni jest kradzieżą tożsamości. To jest przestępstwo.
- Jeżeli zauważysz, że ktoś nie wylogował się ze swojego konta, nie wykorzystuj tej sytuacji do działań, które przyniosłyby mu szkodę, ale życzliwie poinformuj go o jego nieuwadze.
- Pamiętaj, że groźby, pomówienia, nawoływanie do nienawiści, prześladowanie, ośmieszanie w cyberprzestrzeni także są karalne. Twoje działania w sieci nie są anonimowe.

Ważne kontakty

Tel.	Osoba / Instytucja	e-mail
632708163 605312130	Osoba odpowiedzialna za standardy ochrony dzieci Ks. Sławomir Homoncik MIC	sekretariatkustosza@lichen.pl
725573753	Osoba odpowiedzialna za przyjmowanie zgłoszeń P. Oliwia Kujawa - psycholog	
112	Numer alarmowy w sytuacji zagrożenia życia lub zdrowia	
800 12 12 12	Telefon Zaufania dla Dzieci i Młodzieży Rzecznika Praw Dziecka	rpd@brpd.gov.pl https://800121212.pl/
116-111	Całodobowy telefon zaufania dla dzieci i młodzieży Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę	https://116111.pl/
785 032 106	Centrum Ochrony Dziecka	pomoccod@ignatianum.edu.pl
789 454 606	Delegat ds. Ochrony Dzieci i Młodzieży	delegat@marianie.pl
800 100 100	Telefon dla rodziców, nauczycieli i opiekunów w sprawie bezpieczeństwa dzieci	https://800100100.pl/
800 12 12 12	Telefon dla rodziców, nauczycieli i opiekunów w sprawie pomocy dzieciom	rpd@brpd.gov.pl https://800121212.pl/
800 120 226	Policyjny telefon zaufania dla osób doznających przemocy domowej	